

جنگ، اقتصاد و آزادی

حمزه نوذری

جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

در پرده سوم نمایش‌نامه ننه دلاور و فرزندان او اثر برتولت برشت، نمایش‌نامه‌نویس معروف آلمانی، بین شخصیت‌های مهم داستان یعنی ننه دلاور، کاسبی که از جنگ تأمین معاش می‌کند، آشپز و قاضی عسکر، کشیش هنگ نظامی، گفت‌وگویی درمی‌گیرد که تأمل‌برانگیز و معاصر است، به گونه‌ای که در زمانه ما نیز محل بحث و جدال است. این نمایش‌نامه روایتی است از جنگ ۳۰ساله بین کاتولیک‌ها و پروتستان‌ها که اروپا را به ویرانی کشاند. در این جنگ، سوئد دو کشور لهستان و آلمان را تصرف کرده و ننه دلاور معتقد است امپراتور سرپازان قاجار، ننه دلاور تصور می‌کند که اگر چنین کنند، هرگونه خونی که ریخته شود، مسئولیتش با لهستانی‌ها است، نه سرپازان قاجار. ننه دلاور تصور می‌کند که لازم بوده با لشکرکشی خارجی، ملت‌هایی مانند لهستان و آلمان آزاد شوند. او متعجب است که چرا ملت مغلوب سوغات آزادی امپراتور آنها را پس می‌زند، اما آشپز تصور دیگری از لشکرکشی به کشورهای دیگر دارد. او معتقد است در ظاهر این درگیری نظامی با هدف آزادسازی از استبداد داخلی و پیشرفت دیگر کشورها توجیه می‌شود، اما پشت همه آنها منافع اقتصادی نهفته است. جنگ هزینه دارد و هزینه‌اش را باید ملت فاتح یعنی سوئد با مالیات بیشتر بدهد اما امپراتور اهمیتی به این مسئله نمی‌دهد، چون فکر می‌کند به خاطر خدا می‌جنگد و دست خدا همراهش است.

ننه دلاور به اظهارات آشپز واکنش تندی نشان می‌دهد و می‌گوید این‌گونه تصور درباره امپراتوری که برای کشورهای مغلوب آزادی به ارمغان آورده، نشانه این است که خون سوئدی در رگ‌های شما جریان ندارد؛ یعنی نمی‌توانی سوئدی باشی و این‌گونه درباره امپراتور کشورت که به خاطر خدا و آزادی کشورگشایی کرده، بدبین باشی. قاضی عسکر نیز حرف‌های آشپز را تقبیح می‌کند و می‌گوید نان امپراتور را می‌خوری و این‌گونه درباره‌اش صحبت می‌کنی؟ آشپز در جواب می‌گوید من نان امپراتور را نمی‌خورم، نان‌ش را می‌پزم.

در ادامه گفت‌وگوی این سه نفر، ننه دلاور می‌گوید اگر پادشاه سوئد مغلوب‌نشدنی است، به خاطر این است که زیردستان به او عقیده دارند و معتقدند که هدف از جنگ حفظ خدایرستی، عفت، عصمت و خوبی‌ها است. قاضی عسکر نیز به آشپز هشدار می‌دهد پیش از آنکه نظر بدهد و ابراز عقیده کند، باید ببیند بیرق چه کسی بالا است؛ یعنی اظهارات و عقاید باید همسو با کشور فاتح باشد، نه طرفداری از ملت مغلوب و نقد امپراتور فاتح.

ننه دلاور معتقد است که ملت مغلوب نباید در تعیین سرنوشت کشور خود مداخله و فضولی کند. فقط باید تن به یک معامله برای صلح بدهد. حق نافرمانی و قیام در مقابل سربازان فاتح ندارد، چون برایشان سوغات آزادی آورده‌اند. شاید بتوان گفت از نظر ننه دلاور آزادی زیر چکمه سربازان است. پس مردم ملت‌های شکست‌خورده در جنگ نظامی باید سپاسگزار باشند. آزادی از شر استبداد داخلی، سوغاتی است که از سوی سربازان خارجی رسیده است. چنین رویکردی هنوز کمابیش ممکن است وجود داشته باشد.

آشپز می‌گوید اگر کشورهای مغلوب در جنگ نظامی، آزادی به ارمغان آورده‌شده طرف پیروز را نخواهند چه؟ سرنوشت‌شان را نکه‌ت‌که شدن است یا قهر زندان. ضمن اینکه آزادی برای ملت‌غالب نیز هزینه دارد و باید روزبه‌روز با مالیات بیشتر هزینه جنگ را پرداخت کنند. او بر این باور است آن آزادی که خارجی‌ها به ارمغان می‌آورد، هم کدایی است و هم پرهزینه.

🗓 دوشنبه ۱ اردیبهشت ۱۴۰۴
📅 ۲۲ شوال ۱۴۴۶
🗓 ۲۱ آوریل ۲۰۲۵
📅 سال بیست‌ویکم
📅 شماره ۵۰۹۰
📅 ۳۰ هزار تومان
📅 ۱۲ صفحه

روزنامه

گزارش میدانی «شرق» از تجمع شبانه‌هزاران افغانستانی در مقابل سفارت برای احراز هویت

اولتیماتوم اخراج

افغانستانی‌هایی که برگه سرشماری دارند یا نظامیانی که بعد از روی کار آمدن طالبان وارد ایران شده‌اند باید از ایران خارج شوند

زهرا جعفرزاده، پتویج گوشه خیابان، تکیه‌زده به دیوارهای سیمانی، در سرمای آخرین روز فروردین‌ماه منتظرند. سفیدی صورت زنان و مردان و کودکان خردسال، به‌سختی از میان پتوهای قرمز، سبز و آبی پیداست. سبدهای پلاستیکی، فلاسک چای و لیوان‌های پر خالی، بخشی از پیاده‌راه است. گروهی آماده‌تر آمده‌اند، سف‌های پلاستیکی و پارچه‌ای خیزده‌اند. تعدادی در ماشین‌ها جاگیر شده‌اند، شب اما بخ‌زده. آسفالت سرد است و در اولین ماه از بهار در دمای ۱۵ درجه، شب‌مانی سخت است. سربالایی خیابان پاکستان که بر خیابان

گزارش تیر تک رادر صفحه ۸ بخوانید

بابک زنجانی در حال خروج از سایه و اعلام حضوری تازه در اقتصاد ایران است؟ سایه بابک

صفحه ۴

یادداشت

شرق

در «شرق» امروز می‌خوانید:
آتش بس عید پاک؛ ترند پوتین یا فرصت صلح؟
• پویایی‌های دیپلماتیک و حساسیت‌های پیش‌رو
• صدای پای توافق یا تحلیل‌های هیجانی؟

برگزیده‌ها

از تحقیق و تفحص تا تذکر به املاک و منابع انسانی روز پرتش در صحن شورا

شهرداران در وقت اضافه؟

روایت آدم‌هایی که به دلیل بالابودن هزینه جلسات مشاوره و روان‌پزشک، درمان را نیمه‌کاره رها می‌کنند

تراپی‌های میلیونی

تأثیر مذاکرات بر بازار دیجیتال

قیمت موبایل کاهشی شد

هزینه ۱۶میلیارد و ۳۰۰ میلیون تومانی برای ناهار چرا هزینه نمایشگاه کتاب در سه سال ۱۳ برابر شد؟

افزایش افسارگسیخته دستمزد‌های بازیکنان در سایه سکوت فدراسیون والیبال
تورم به‌تور خورد

نگاه

همکاری ایران و عربستان؛ «گذار از الگوی تقابل– رقابت، به الگوی همکاری– رقابت»
بادداشتی از سیدمحمد حسینی

یک قاب تجربه

جام جهان سعدی

جلیل سازگارنژاد

امروز یکم اردیبهشت‌ماه جلالی و در تقویم ملی به نام یکی از مفاخر بی‌بدیل فرهنگ و ادب جهان، شیخ مصلح‌الدین سعدی شیرازی نام‌گذاری شده است. در این مجال مغتنم بر آن شدم که با گذری کوتاه بر روزگار و عصر وی گوشه‌ای اندک از پنדה و پیام‌های آموزنده و انسان‌ساز او را بازخوانی کنیم. اواخر قرن ششم و اوایل قرن هفتم هجری شمسی، سرزمین بزرگ ایران تحت تأثیر بی‌تدبیری سلطان محمد خوارزمشاه که فرستادگان و سفرای مغول را به تیغ جلاان سپرد، مورد تهاجم گسترده سربازان چنگیزخان قرار گرفت و بسیاری از شهرها و آبادی‌های کشور ویران و جمعی از مردم بیگناه به خاک و خون کشیده شدند و آثار گرانبهایی از مفاخر و میراث فرهنگی و ادبی ایران از میان رفت که رضی‌الدین نیشابوری، شاعر روشنفکر آن دوران، سیمای پادشاهی سلطان خوارزمشاهیان را چنین ترسیم می‌کند:

ادب نهان و هنر صنایع و خرد بی‌مقدار
امیر خوار و رعیت اسیر و خَلق کدا
در آن هنگامه پرتأشوب، شیراز و فارس با درایت حاکمان دوراندیش و صلح‌جوی خود به‌ویژه ابوبکر بن سعد از سلسله اتابکان از حمله مغول‌ها در امان ماند و این فرصت برای فرهنگوران فراهم شد تا علاوه بر اینکه میراث گذشتگان را پاس می‌دارند، بر غنی آن نیز بیفزایند.

جناب آقای بهمن فرمان‌آرا

مصیبت وارده را تسلیت می‌گوییم.

از خداوند سبحان برای

آن مرحوم غفران و برای شما و

سایر بازماندگان صبر آرزو مندیم.

روزنامه شرق

برای دیدن گفت‌وگو اینجا را اسکن کنید

گفت‌وگو با مرضیه برومند درباره شرایط این روزهای سینمای اجتماعی خربزه و عسل با هم ساختند و بابای سینما را در آوردند

یادداشت

مالیات بر مالیات بر سود بی‌زحمت؛ قدمی برای عدالت

و مصرفی، مشمول این مالیات نخواهند بود. آنچه در تیرس قانون است، سوده‌ای تکرار‌شونده و کلانی است که نه از تلاش و تولید، بلکه از فعالیت‌های سوداگرانه زاده شده‌اند. سودهایی که تنها به بی‌ثباتی بیشتر انجامیده‌اند. برخی از ما در مجلس، این طرح را نه فقط یک قانون مالی، بلکه نمادی از رویکرد جدیدی در سیاست‌گذاری اقتصادی می‌دانیم؛ رویکردی که می‌خواهد به مردم نشان دهد عدالت، فقط واژه‌ای در بیانیه‌ها نیست، بلکه می‌تواند در زندگی روزمره آنان نیز جاری شود.

امروز که در آستانه نهایی‌شدن این قانون ایستاده‌ایم، می‌دانیم این مسیر آسان نخواهد بود. اما در برابر نسلی که به آینده خود بدبین شده و در برابر مردمی که از تبعیض‌های خاموش اقتصادی خسته‌اند، مسئولیت داریم تا تصمیم‌هایی جسورانه بگیریم.

مالیات بر فعالیت‌های سوداگرانه و سفته‌بازی، نه پایان راه، بلکه نقطه شروعی است برای بازگشت منطق و عدالت به قلب اقتصاد ملی؛ راهی برای اینکه بگوییم در این سرزمین، سود بی‌زحمت مضمون نیست و عدالت، تنها مطالبه‌ای تاریخی نیست؛ حقی زنده است که می‌توان با الکوپردازی از جوامع و اقتصادهای توسعه‌یافته برایش قانون نوشت.

سیدفریدموسوی

عضو کمیسیون اقتصادی

به‌شدت از آن محروم بوده است.

به‌عنوان نماینده مجلس و عضو از کمیسیون اقتصادی، با تمام وجود حس کرده‌ام که چگونه تورم‌های بی‌پایی و بی‌ثباتی، سودگرای افسارگسیخته و رها‌بودن بازارها، اعتماد عمومی را فرسوده و سرمایه اجتماعی ما را با چالش مواجه کرده است. ما باید برای احیای این اعتماد، از تصمیم‌هایی بگیریم که از دل عدالت برمی‌خیزند، نه از منافع کوتاه‌مدت.

این طرح پس از سال‌ها کجش‌کاری در گروه‌ها و کمیته‌های کارشناسی با دقت اجتماعی تنظیم شده است. فروش‌های ضروری و انتقال‌های خانوادگی

یادداشت

خوش بینی به مذاکرات ایران و آمریکا در سایه مصالحه سیاسی

می‌شود، بنابراین از این منظر، سیاست تلاشی است برای اهلی‌کردن تخاصمات و خنثی‌کردن آنتاگونیسم بالقوه که در روابط مابین انسان‌ها وجود دارد و «دگر سیاسی» نه، دشمنی است که باید حذف شود، بلکه مخالفی است که حداکثر باید با آرا و عقاید او مقابله و مبارزه شود و درعین حال، حقوق او برای دفاع از نظریاتش محترم شمرده شود. به نظر نگارنده ما می‌توانیم از مدل پیشنهادی موفه برای امکان مصالحه سیاسی در روابط ایران و آمریکا کمک بگیریم، چراکه این مدل می‌تواند امکان همکاری میان دو کشور را در فضای جدید بین‌المللی فراهم کند. اینکه چه تعریفی می‌توان از مصالحه ارائه داد، باید گفت که مصالحه اصطلاح پیچیده‌ای است و توافق اندکی درباره تعریف آن وجود دارد. این اساسا به این خاطر است که مصالحه هم به‌عنوان هدف (چیزی که باید به آن دست یافت) و هم به‌عنوان فرایند (ابزاری برای دست‌یافتن به هدف) استفاده می‌شود. اگر تمرکز اصلی ما در تعریف این واژه وجه دوم آن باشد، بنابراین می‌توان گفت مصالحه فرایندی است که از طریق آن از یک گذشته پرمنزاعه و خصومت‌آمیز می‌توان به یک آینده مسالمت‌آمیز و برخوردار از صلح و امنیت حرکت کرد. برای واکاوی مفهوم مصالحه لازم است بدانیم که مصالحه از چه عناصری تشکیل شده است؟ چراکه بدون شناخت این عناصر نمی‌توان تصویر روشن و دقیقی از این مفهوم ارائه ااند.

به نظر می‌رسد اولین عنصر در مصالحه سیاسی موضوع شناسایی و احترام متقابل طرفین به مواضع و خواست‌های قانونی همدیگر است. شناسایی اولین فاز مذاکره و گفت‌وگو است و اگر تمایلات و خواست‌های اساسی طرف مقابل شناسایی نشود، مصالحه امکان‌پذیر نبوده و مذاکرات در قدم اول با بن‌بست مواجه شده و متوقف می‌شود، بنابراین در مذاکرات ایران و آمریکا طرفین باید به خواست‌های قانونی طرف مقابل احترام گذاشته و آنها را به رسمیت بشناسند. به عبارتی در گام اول باید طرفین به خطوط قرمز همدیگر احترام گذاشته و از ورود به آنها اجتناب کنند. باید توجه داشت که مصالحه به‌عنوان یک کنشگری سیاسی به معنی انفعال و وادادگی نیست و با توجه به اینکه مصالحه سیاسی نافی هویت دیگران نیست، بنابراین در مصالحه سیاسی طرفین می‌توانند ضمن حفظ اصول و ارزش‌های خود به تفاهم و سازش برسند. ما نیازمند این هستیم که دیگران را به رسمیت بشناسیم، چراکه در انزوا نمی‌توانیم منافع ملی خود را به طور کامل و همه‌جانبه تأمین کنیم.

باید یادآور شد رفتار مصالحه‌جویانه طرفدار استمرار نظم سیاسی حاکم بر جامعه است. تداوم درگیری، جنگ و خصومت در بلندمدت می‌تواند نظم سیاسی حاکم بر جامعه را تحت تأثیر قرار داده و توان و ظرفیت یک جامعه در حوزه‌های مختلف را با آسیب جدی و ویرانگر مواجه کند.

درگیری، جنگ و خصومت در بلندمدت می‌تواند نظم سیاسی حاکم بر جامعه را تحت تأثیر قرار داده و توان و ظرفیت یک جامعه در حوزه‌های مختلف را با آسیب جدی و ویرانگر مواجه کند.